

VZTAH MEZI PROBLÉMY SE ZÁKONEM, HODNOCENÍM UČITELŮ A HRUBÝM SKÓREM SCREENINGOVÉHO INVENTÁŘE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ¹

Pojem rizikové chování je „*takové chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost*“ (Miovský et al., 2015a, s. 28). Miovský dále zdůrazňuje, že etiogeneze rizikového je multifaktoriální a rizikové chování chápe jako komplexní formu chování (Miovský et al., 2015b). Pokud se u jedince rozvine jeden typ rizikového chování s velkou pravděpodobností se bude chovat rizikově i v jiných oblastech, což označuje jako syndrom rizikového chování (Miovský et al., 2015a).

Data jsme zpracovávali pomocí logistické regrese. Tato metoda popisuje chování dichotomické závislé proměnné za pomoci spojitých nebo kategorických regresorů. Závislá proměnná je alternativní, tedy nabývá pouze hodnot 1 a 0. V tomto případě se jedná o proměnnou **Problémy se zákonem**², kdy 1 značí, že se žák již někdy dopustil kriminálního chování a má policejní záznam a žáci s čistým trestním rejstříkem jsou naopak značeni 0.

Do modelu byly zařazeny následující nezávislé proměnné:

- **Hodnocení učitelů** – učitelé hodnotili vnímanou rizikovost žáků na škále 1-5, kdy 1 = minimální riziko, 5 = maximální riziko.
- **Hrubý skór screeningového inventáře rizikového chování** – tato metoda slouží k predikci toho, kteří žáci budou v budoucnu ohroženi problémy se zákonem, vysoké hodnoty jsou ukazatelem vysoké rizikovosti.

Datový soubor obsahuje 859 výsledků screeningového inventáře od žáků a dále obsahuje informaci o tom, jak tyto žáky hodnotí z hlediska rizikovosti jejich učitel. Hypotézu o nelineárním vztahu mezi problémy se zákonem, hodnocením učitelů a hrubým skórem screeningového inventáře rizikového chování jsme testovali ověřením statistické významnosti regresního koeficientu u obou zmíněných regresorů. Analýza byla provedena za použití Waldovy statistiky a její výsledky zobrazuje následující tabulka.

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=155>

² Data byla získána z tréninkové datové matice pro předmět Psychometrie na katedře psychologie v Olomouci.

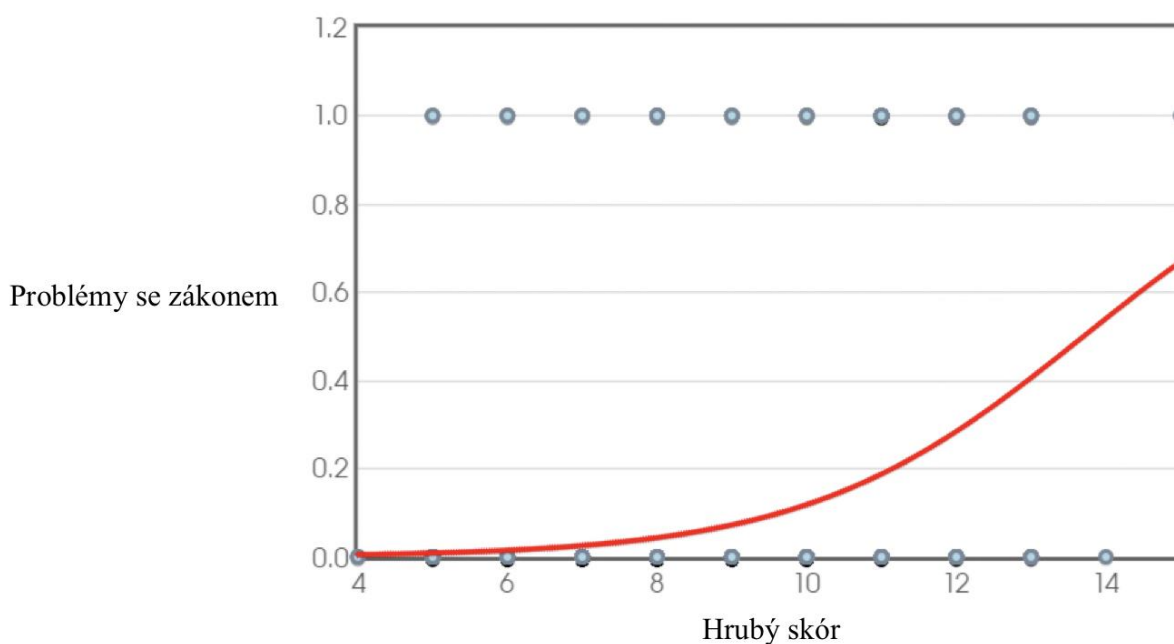
Tabulka 1: Výsledky logistické regrese³

Model	Regresní koeficient	Testová statistika	p-hodnota
Hodnocení učitelů	-0,254	1,467	0,226
Hrubý skór	0,689	23,517	0,000001

Analýza prokázala signifikantní p-hodnotu u proměnné hrubý skór screeningového inventáře rizikového chování. Podle p-hodnoty a vysoké hodnoty Waldovy statistiky u této proměnné můžeme tvrdit, že existuje souvislost mezi hodnotou hrubého skóru inventáře a skutečnou páchanou kriminální činností. Druhý prediktor hodnocení učitelů se neukazuje být signifikantní.

Pro účely grafického znázornění jsme převedli predikovaný logit do formátu procent a vypočítali tak vyrovnané hodnoty závisle proměnné pro jednotlivé hodnoty hrubého skóru screeningového inventáře rizikového chování. Výsledek znázorňuje následující obrázek.

Obrázek 1: Predikované hodnoty problémů se zákonem v závislosti na hrubém skóru inventáře



Z grafu je patrné, že kriminální chování bylo častější u žáků, kteří dosahovali vysokého skóru v použitém inventáři. Můžeme tak tvrdit, že existuje vztah mezi výsledkem hrubého skóru inventáře a problémy se zákonem. **Data naznačují, že vyšší skór v testu je skutečně prediktorem toho, že se žák dopustí kriminálního chování.**

³ Analýza byla provedena v programu Statistica.

Dále byla zkoumána kvalita modelu za použití dvou ukazatelů – Cox-Snell R^2 a Nagelkerke R^2 . Hodnota Cox-Snell R^2 je 0,075 a hodnota Nagelkerke R^2 vyšla 0,18. Pokud se budeme řídit druhým ukazatelem, můžeme říct, že použitý model je schopen vysvětlit přibližně 18 % celkového rozptylu.

Literatura:

- Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., Novák, P., Barták, M., Bártík, P., Budinská, M., Čablová, L., Černý, M., Doležalová, P., Gabrhelík, R., Holická, N., Charvát, M., Jindrová, M., Jurystová, L., Kolář, M., Kolářová-Majtnerová, S., Kubů, P., Macková, L., et al. (2015a). *Prevence rizikového chování ve školství*. Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze.
- Miovský, M., Gabrhelík, R., Charvát, M., Šťastná, L., Jurystová, L., & Martanová, V. (2015b). *Kvalita a efektivita v prevenci rizikového chování dětí a dospívajících*. Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze.